

Dr. Sami AKSOY

**TAŞIMA HUKUKUNDA
FİİLİ TAŞIYICI**

(Actual Carrier in Transport Law)

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	VII
ÖNSÖZ.....	XI
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1
I. KONU.....	1
II. AMAÇ.....	2
III. KAPSAM VE PLAN.....	4

Birinci Bölüm EŞYA TAŞIMA SÖZLEŞMESİ

I. GENEL OLARAK.....	9
II. TANIMI.....	11
III. UNSURLARI.....	14
A. GENEL OLARAK.....	14
B. EŞYA TAŞIMA TAAHHÜDÜ.....	15
1. Taşımaya Konu Eşya.....	15
a. Genel Olarak.....	15
b. Kapsam Dışı Tutulan Şeyler.....	16
2. Taşıma Taahhüdü.....	18

C. TAŞIMA ÜCRETİ ÖDEME TAAHHÜDÜ	19
D. ANLAŞMA.....	21
IV. TARAFLARI, YÜKLE İLGİLİ DİĞER KİŞİLER VE TAŞIMA İŞLERİ ORGANİZATÖRÜ	23
A. TAŞIYICI.....	23
B. GÖNDEREN.....	26
C. YÜKLE İLGİLİ DİĞER KİŞİLER.....	27
1. Yükleyen.....	27
2. Gönderilen	29
3. Konişmento Hamili	30
4. Kanuni Halef ve Alacağı Devralan	31
D. TAŞIMA İŞLERİ ORGANİZATÖRÜ	32
V. HUKUKİ NİTELİĞİ.....	34
A. ESER SÖZLEŞMESİ	34
B. ÜÇÜNCÜ KİŞİ LEHİNE SÖZLEŞME	38
VI. ÇARTER VE NAVLUN SÖZLEŞMELERİ	40
A. GENEL OLARAK	40
B. DENİZ TİCARETİ HUKUKUNDA	41
1. Genel Olarak.....	41
2. Bareboat Çarter Sözleşmesi	44
3. Zaman Çarteri Sözleşmesi	46
4. Yolculuk Çarteri Sözleşmesi	50
5. Kırkambar Sözleşmesi.....	51
C. HAVACILIK HUKUKUNDA	52
VII. ALT EŞYA TAŞIMA SÖZLEŞMESİ	57
A. GENEL OLARAK	57
B. TANIMI.....	59
C. TARAFLARI.....	61
D. ALT TAŞIYICININ İLGİLİLER KARŞISINDA HUKUKİ DURUMU	61
1. Alt Gönderene veya Alt Gönderilene Karşı.....	61

2. Asıl Gönderene veya Asıl Gönderilene Karşı	62
E. TÜRLERİ.....	62
1. Havayolu Taşımalarında.....	63
2. Denizyolu Taşımalarında	65
F. TÂBÎ OLDUĞU HUKUKİ REJİM.....	69

İkinci Bölüm

FİİLİ TAŞIYICI KAVRAMI

I. GENEL OLARAK.....	71
II. ORTAYA ÇIKARILIŞ GEREKÇESİ	72
A. TAŞIMANIN ŞAHSEN İFASININ ZORLUĞU VE TAŞIMA ÇEVRESİNİN GENİŞLEMESİ.....	72
B. ALT TAŞIYICIYA DOĞRUDAN BAŞVURU İHTİYACI.....	73
C. DOLAYLI ÇÖZÜMLERİN YETERSİZLİĞİ.....	74
1. Borçlar Hukukuna Özgü Dolaylı Çözümler	74
a. Haksız Fiil Hükümleri	74
b. Alt Vekâlete İlişkin Hüküm	76
2. Taşıma Hukukuna Özgü Dolaylı Çözümler	77
D. ÖZEL BİR MÜESSESE İHTİYACI	80
III. TARİHSEL GELİŞİMİ	80
A. GUADALAJARA SÖZLEŞMESİ (1961)	80
B. ATİNA SÖZLEŞMESİ (1974).....	81
C. HAMBURG KURALLARI (1978)	83
1. Hamburg Kuralları Öncesi Durum: Lahey ve Lahey/ Visby Kuralları	83
2. Hamburg Kurallarında.....	84
D. CIM (1999).....	86
E. MONTREAL SÖZLEŞMESİ (1999).....	88
F. ROTTERDAM KURALLARI (2008)	88
IV. TANIMI	93

A. GENEL OLARAK	93
B. TÜRK HUKUKU	94
1. Taşıma İşleri.....	94
2. Denizyoluyla Eşya Taşımaları.....	94
3. Denizyoluyla Yolcu Taşımaları.....	95
C. KARŞILAŞTIRMALI HUKUK.....	96
1. Alman Hukuku	96
a. Taşıma Hukuku Reformu (1998)	96
b. Deniz Ticareti Hukuku Reformu (2013)	97
2. Diğer Ülkeler	98
V. UNSURLARI	99
A. ÂKİD TAŞIYICIDAN BAŞKA BİR KİŞİ OLMASI.....	99
B. ALT TAŞIMA SÖZLEŞMESİYLE TAŞIMANIN ÜSTLENİLMESİ	101
C. TAŞIMANIN KISMEN VEYA TAMAMEN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ.....	108
VI. BENZER KAVRAMLARDAN FARKI.....	110
A. ALT TAŞIYICI.....	110
B. KISMİ TAŞIYICI	111
C. ARDIŞIK (MÜTEAKİP) TAŞIYICI	111

Üçüncü Bölüm

FİİLİ TAŞIYICININ SORUMLULUĞU

I. GENEL OLARAK.....	117
II. UYGULANACAK HUKUKİ REJİM.....	118
A. GENEL OLARAK	118
B. ASIL TAŞIMA SÖZLEŞMESİNİN TÂBİ OLDUĞU HUKUKİ REJİM.....	120
C. TAŞIMA ORTAMININ TÂBİ OLDUĞU HUKUKİ REJİM	122
1. Karayolu Taşımaları.....	122

2. Demiryolu Taşımaları	122
3. Havayolu Taşımaları.....	123
4. Denizyolu Taşımaları	124
5. Karma Taşımalar	124
III. DAYANDIĞI ESASLAR.....	126
A. ASIL YÜKLE İLGİLİLERİN ÂKİD TAŞIYICIYA KARŞI HAK SAHİBİ OLDUKLARI ÖLÇÜDE SORUMLULUK.....	126
1. Âkid Taşıyıcı Gibi Sorumluluk	126
2. Âkid Taşıyıcıya Ait Def'ileri İleri Sürebilme	128
B. ALT TAŞIMA SÖZLEŞMESİ ÇERÇEVESİNDE SORUMLULUK.....	130
1. Alt Taşıma Sözleşmesinin İhlali	130
2. Asıl Taşıma Sözleşmesi ile Ağırlaştırılmayacağı.....	132
IV. HUKUKİ MAHİYETİ.....	133
A. SÖZLEŞME DIŞI SORUMLULUK.....	133
B. EŞYAYI KABULE BAĞLI SORUMLULUK.....	136
C. KUSUR SORUMLULUĞU.....	137
D. KURTULUŞ KANITI GETİRİLEBİLEN SORUMLULUK.	139
E. SINIRLI ŞAHSİ SORUMLULUK	140
F. FARKLILAŞTIRILMIŞ MÜTESELSİL SORUMLULUK	141
G. EMREDİCİ SORUMLULUK.....	144
V. ŞARTLARI.....	148
A. FİİLİ TAŞIYICININ EŞYAYA HÂKİM OLDUĞU SIRADA EŞYANIN ZİYAI, HASARI VEYA TESLİMİNDE GECİKME.....	148
1. Fiili Taşıyıcının Eşya Üzerindeki Hâkimiyeti	149
a. Genel Olarak.....	149
b. Hâkimiyetin Başlaması: Eşyanın Fiili Taşıyıcı Tarafından Tesellümü	151
c. Hâkimiyetin Sona Ermesi: Eşyanın Fiili Taşıyıcı Tarafından Teslimi.....	152
i. Genel Olarak Eşyanın Teslimi	152

ii. Gönderilenin Tesellümden Kaçınması	155
2. Eşyanın Zıyaı, Hasarı veya Tesliminde Gecikme.....	157
a. Eşyanın Zıyaı.....	157
i. Zıya	157
ii. Tahrip	158
b. Eşyanın Hasarı.....	158
c. Eşyanın Tesliminde Gecikme	161
i. Genel Olarak Teslim Süresinin Tayini.....	161
ii. Fiili Taşıyıcının Tâbi Olduğu Teslim Süresi.....	165
iii. Teslimde Gecikmenin Belirlenmesi.....	166
iv. Zıyaa Varan Gecikme (Hükmen Zıya).....	168
B. ZARAR.....	170
1. Genel Olarak.....	170
2. Maddi Zarar.....	170
3. Manevi Zarar	173
C. UYGUN İLLİYET BAĞI.....	177
VI. FİİLLERİNDEN SORUMLU OLUNAN KİŞİLER.....	179
A. GENEL OLARAK	179
B. FİİLİ TAŞIYICININ YARDIMCILARI	179
1. Taşıma Hukukunda Taşıyıcının Yardımcıları.....	179
2. Fiili Taşıyıcının Taşıma İşletmesinde Çalışanlar.....	181
a. Genel olarak.....	181
b. Gemi Adamları ve Uçuş Ekibi.....	183
3. Fiili Taşıyıcının Temsilcileri.....	184
4. Fiili Taşıyıcının Taşımayı Gerçekleştirirken Yararlandığı Diğer Kişiler.....	185
C. YARDIMCININ ZARARA SEBEBİYET VEREN DAVRANIŞI İLE GÖREVİ ARASINDAKİ BAĞLANTININ ÖNEMİ	187
VII. SORUMLULUĞUN SINIRI.....	188
A. GENEL OLARAK	188
B. TAŞIYICININ SORUMLULUĞUNUN SINIRI.....	189

---

1. Genel Olarak.....	189
2. Özel Çekme Hakkı Öncesi Dönem.....	190
3. Özel Çekme Hakkı.....	192
C. SINIRIN HESAPLANMASI.....	193
1. Eşyanın Zıyaı veya Hasarı Halinde.....	193
a. Uygulanacak Hükümler.....	193
b. Eksik Kilogramın Belirlenmesi.....	196
i. Genel Olarak.....	196
ii. Koli ve Ünite ile Konteynerin Hukuki Vasfı	197
aa. Koli ve Ünite	197
bb. Konteyner	200
iii. Brüt Kilogram	203
2. Eşyanın Tesliminde Gecikme Halinde.....	204
3. Esas Alınacak Kur	205
D. SINIRIN YÜKSELTİLMESİ.....	208
1. Anlaşmayla Yükseltme	208
2. Eşyanın Değerinin Beyan Edilmesiyle Yükseltme.....	209
VIII. SORUMLULUKTAN KURTULMA	210
A. GENEL KURTULUŞ SEBEBİ.....	210
B. ÖZEL KURTULUŞ HALLERİ.....	211
IX. SINIRLI SORUMLULUK VE SORUMLULUKTAN KURTULMA İMKÂNLARININ KAYBI.....	213

Dördüncü Bölüm

SORUMLULUK DAVASI

I. DAVACI.....	219
II. DAVALI.....	220
III. ZARARIN İHBARI.....	223
A. GENEL OLARAK	223
B. İHBARIN ŞEKLİ	226

C. İHBARIN YAPILACAĞI KİMSE	227
IV. DAVA AÇMA SÜRESİ.....	229
A. GENEL OLARAK	229
B. FİİLİ TAŞIYICININ TÂBİ OLDUĞU SÜRE	231
C. SÜRENİN BAŞLANGICI	234
V. GÖREVLİ MAHKEME	235
A. GENEL OLARAK	235
B. TİCARİ DAVA.....	235
C. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ.....	236
1. Genel Olarak.....	236
2. Deniz Ticaretine Bakmakla Görevli Olanlar	237
D. TÜKETİCİ MAHKEMESİ	240
VI. YETKİLİ MAHKEME.....	244
A. GENEL OLARAK	244
B. ÖZEL YETKİ KURALLARI.....	245
1. Kara Taşımalarında.....	245
2. Deniz Taşımalarında	247
3. Hava Taşımalarında.....	249
4. Demiryolu Taşımalarında	251
C. YETKİ SÖZLEŞMESİ	251
1. Genel Olarak.....	251
2. Yetki Sözleşmesi Yapılabilmesi.....	253
3. Fiili Taşıyıcının Sorumluluğu Bakımından	254
VII. İSPAT YÜKÜ	255
VIII. RÜCU HAKKI	259
SONUÇ.....	263
KAYNAKÇA.....	271